



Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1305/2023
24.09.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Миле Петковић, адвокат из ..., против туженог Црвени крст Србије, чији је пуномоћник Александра Ковачевић, адвокат из ..., ради накнаде штете због незаконитог отказа, одлучујући о ревизијама тужиље и туженог изјављених против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 1269/22 од 19.10.2022. године, у седници одржаној 24.09.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ, као неосноване, ревизије тужиље и туженог изјављене против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 1269/22 од 19.10.2022. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Бору П1 6/21 од 19.11.2021. године, исправљена решењем Основног суда у Бору П1 6/2021 од 15.12.2021. године, ставом I изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље и обавезан тужени да тужиљи на име накнаде штете у виду изгубљене зараде због незаконитог отказа на пословима ... за период од 01.02.2007. године закључно са јулом 2019. године исплати појединачно одређене месечне износе са законском затезном каматом од доспелости сваког износа до исплате, све ближе наведено у том ставу изреке, као и да на ове износе обрачуна и уплати доприносе за социјално осигурање по стопима које буду важиле у моменту исплате. Ставом II изреке обавезан је тужени да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 1.387.573,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Апелациони суд у Нишу је, пресудом Гж1 1269/22 од 19.10.2022. године, ставом првим изреке, потврдио пресуду Основног суда у Бору П1 6/21 од 19.11.2021. године, исправљена решењем Основног суда у Бору П1 6/2021 од 15.12.2021. године, у делу става I изреке, за период од фебруара 2007. године до маја 2016. године и за јун 2016. године у износу од 9.404,76 динара са законском затезном каматом и у делу тражених доприноса за социјално осигурање на досуђене износе, а жалба туженог у том делу одбијена је као неоснована. Ставом другим изреке, преиначена је пресуда Основног суда у Бору П1 6/21 од 19.11.2021. године, исправљена решењем Основног суда у Бору П1 6/2021 од 15.12.2021. године, у делу става I изреке за јун 2016. године од досуђеног

до траженог износа од 103.452,39 динара, као и за период од јула 2016. године до јула 2019. године са траженом законском затезном каматом, као и у делу тражених доприноса за социјално осигурање на наведене месечне износе и у том делу тужбени захтев тужиље одбио као неоснован. Ставом трећим изреке, преиначена је одлука о трошковима садржана у ставу II изреке пресуде, тако што је обавезан тужени да тужиљи надокнади трошкове парничног поступка у износу од 505.164,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде до исплате

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиља и тужени су благовремено изјавили ревизију, и то тужиља против преиначујућег дела пресуде, због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, а тужена против потврђујућег дела пресуде због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане пресуде, на основу одредбе члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 10/23), Врховни суд је нашао да ревизије тужиље и туженог нису основане.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности. Не постоји ни битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. у вези са чланом 383. и 384. ЗПП, на коју указује тужени, као ни битна повреда одредаба из члана 396. став 1. Закона о парничном поступку, будући да другостепена пресуда садржи оцену свих битних жалбених навода. Позивање туженог на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. тачка 12. ЗПП је без утицаја, будући да иста не представља ревизијски разлог.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је по основу уговора о раду број .. од 23.05.2000. године била у радном односу на неодређено време код правног претходника туженог, Црвени крст Бор, на радном месту ... стручне службе. Црвени крст Србије је 01.11.2006. године донео одлуку којом је утврдио престанак мандата свих органа Црвеног крста Бор изабраних за мандатни период 2001.-2005. године, а истом одлуком је основао Иницијативни одбор за функционисање Црвеног крста Бор и одредио његове надлежности и задатке. Иницијативни одбор је 29.01.2007. године донео решење којим је тужиљи отказао уговор о раду због престанка потребе за њеним радом, а на основу своје претходне одлуке о укидању стручне службе Општинске организације у Бору и поверавању њених послова запосленима локалне самоуправе и волонтерима. Делимичном пресудом донетом у овом поступку од 18.07.2012. године, поништена је као незаконита одлука туженог о отказу уговора о раду тужиљи и тужени је обавезан да тужиљу врати на рад на радно место ..., на коме је радила пре доношења отказног акта. Пресуда је потврђена од стране другостепеног суда 03.06.2016. године, када је постала правноснажна. Поводом ревизије туженог, Врховни касациони суд је пресудом Рев2 1184/17 од 13.12.2018. године, одбио као неосновану ревизију туженог у делу којим је поништена одлука туженог о престанку радног односа и обавезан тужени да тужиљу врати на рад, делимично преиначио другостепену и првостепену пресуду, тако што је одбио као неоснован тужбени захтев у делу за враћање тужиље на рад на место ... које је обављала пре доношења оспореног решења, а у преосталом делу ревизија туженог је одбачена као недозвољена. По правноснажности пресуде о поништају решења о отказу уговора о раду, тужиља је покренула извршни поступак

који је окончан решењем о одбацивању тог предлога. Тужила је била пријављена на евиденцији незапослених лица од 27.02.2007. године до 31.03.2013. године и од 26.09.2018. године па надаље. У периоду од 01.04.2013. године до 30.11.2013. године била је у радном односу код другог послодавца. Налазом и мишљењем судског вештака економско – финансијске струке утврђена је висина изгубљене зараде тужиле у периоду од дана доношења решења о отказу уговора о раду до дана давања налаза и мишљења. Обрачун изгубљене зараде тужиле судски вештак је извршио на основу Одлуке организације у Бору од 05.07.2001. године, донете у складу са Стутатум и Колективним уговором туженог, којим је утврђен коефицијент зараде 2,30 за радно место ..., те применом минималне цене рада у спорном периоду, увећане за минули рад, а уз умањење за зараду коју је тужила остварила код другог послодавца у периоду од 01.04.2013. године до 30.11.2013. године. За период од почетка важења Колективног уговора туженог од 03.11.2015. године, до дана давања налаза и мишљења, обрачун зараде тужиле извршен је према коефицијенту зараде 2,70 одређеним Колективним уговором за радно место ... и ... и према просечној заради за привреду, према последњем објављеном податку органа надлежних за статистику, увећану за минули рад. Тако обрачуната зарада износи укупно 8.780.0008,57 динара. Тужени тужилу није вратио на рад.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је, применом одредбе члана 191. Закона о раду, усвојио тужбени захтев тужиле, налазећи да због незаконитог престанка радног односа тужиле припада право на изгубљену зараду за припадајућим доприносима за обавезно осигурање у целом утуженом периоду, односно до дана давања налаза и мишљења судског вештака, уз умањење зараде у периоду у коме је тужила била запослена код другог послодавца.

Другостепени суд је прихватио утврђено чињенично стање и делимично потврдио првостепену пресуду, налазећи да је правилно одлучио првостепени суд када је усвојио тужбени захтев тужиле за период од фебруара 2007. године до маја 2016. године и делимично за јун 2016. године за износ од 9.404,76 динара са траженом законском затезном каматом и доприносима за обавезно социјално осигурање на досуђене износе. Међутим, по оцени другостепеног суда, првостепени суд је погрешно применио материјално право када је усвојио тужбени захтев тужиле за период од 03.06.2016. године до јула 2019. године. Делимична пресуда којом је тужила враћена на рад постала је правноснажна 03.06.2016. године, па је тужила била у обавези да се обрати туженом ради остваривања права на враћање на рад, односно да покрене поступак принудног извршења пресуде, будући да јој накнада штете због изгубљене зараде за период након правоснажности пресуде којом је наложено враћање на рад, припада једино у случају немогућности спровођења правноснажне одлуке суда. Тужила јесте покренула извршни поступак, али је тај поступак окончан процесном одлуком о одбацивању предлога за извршење, па тужиле не припада право на накнаду штете на име изгубљених зарада за период након правоснажности одлуке, односно након 03.06.2016. године, као ни право на уплату припадућих доприноса. Стога је у том делу првостепена пресуда преиначена и тужбени захтев тужиле одбијен као неоснован.

Неосновано се ревизијама тужиле и туженог указује на погрешну примену материјалног права од стране другостепеног суда.

Одредбом члана 191. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, 61/2005, 54/2009), који је важио у тренутку доношења решења о престанку радног односа, прописано је да ако суд донесе правноснажну одлуку којом је утврђено да је запосленом незаконито престао радни однос, суд ће одлучити да се запослени врати на рад, ако запослени то захтева (став 1); поред враћања на рад, послодавац је дужан да запосленом исплати накнаду штете у висини изгубљене зараде и других примања која му припадају по закону, општем акту и уговором о раду и уплати доприносе за обавезно социјално осигурање (став 2.); накнада штете умањује се за износе прихода које је запослени остварио по основу рада, по престанку радног односа (став 3).

Сходно цитираној законској одредби, враћање запосленог на рад у случају незаконитог престанка радног односа јесте право запосленог, као и право да захтева накнаду штете у виду изосталих зарада од момента доношења незаконитог решења о престанку радног односа, па све до враћања на рад. Када запослени радник исходuje правноснажну пресуду о враћању на рад, а послодавац не изврши добровољно ту пресуду, запосленом стоји на располагању покретање поступка принудног извршења. Поступак извршења ради враћања запосленог на рад прописан је Законом о извршењу и обезбеђењу у одредбама члан 381.-385. тог Закона. У погледу начина спровођења извршења, одредбом члана 383. Закона о извршењу и обезбеђењу прописано је да се извршење ради враћања запосленог на рад спроводи изрицањем новчане казне послодавцу и његовом одговорном лицу. У решењу о извршењу одређује се примерени рок за враћање запосленог – извршног повериоца на рад и одређује се извршном дужнику новчана казна у одређеном износу, ако радње не предузме у року. На предлог извршног повериоца суд ће истовремено са доношењем решења о извршењу новчане казне (због непоступања извршног повериоца по решењу) донети ново решење којим се одређује нови примерени рок за враћање запосленог на рад или распоређивање на одређене послове и изриче нова новчана казна извршном дужнику, више од претходне, која ће бити извршена опет под условом да радње не предузме у року. Овај поступак се понавља све док послодавац не изврши своју обавезу. Када послодавац врати запосленог на рад, он је извршио радњу на коју је обавезан. Извршни поступак се окончава обуставом или закључењем. У овом другом случају, одлука се доноси када је извршни поверилац намирен, односно када је враћен на рад.

У конкретном случају, тужиља потражује накнаду штете због незаконитог престанка радног односа за период од доношења незаконитог решења о престанку радног односа до дана давања налаза и мишљења вештака, с обзиром на то да на рад није враћена, иако је правоснажном судском одлуком утврђена таква обавеза послодавца.

У смислу цитиране законске одредбе, постојање правноснажне судске одлуке којом је утврђено да је запосленом незаконито престао радни однос, даје право запосленом да потражује накнаду штете на име изгубљене зараде и других примања која му припадају по закону, општем акту и уговору о раду, уз уплату припадајућих доприноса за обавезно социјално осигурање. Накнада штете по овом основу припада запосленом од тренутка доношења незаконитог решења о отказу уговора о раду, а у погледу тренутка до када му припада накнада, од значаја је чињеница да ли је послодавац, било добровољно, било у извршном поступку, вратио запосленог на рад. Уколико је запослени враћен на рад, накнада штете се признаје до тог тренутка. У ситуацији, као што је у конкретном случају, када запослени није враћен на рад, а није тражио извршење правноснажне судске одлуке о враћању на рад, чиме би

манифестовао вољу да жели да се врати на рад, запосленом припада право на накнаду изгубљене зараде до правноснажности судске одлуке о поништају тог акта, како је правилно закључио другостепени суд и за тај период потврдио првостепену пресуду и усвојио тужбени захтев.

Немају законско утемељење наводи ревизије туженог да је 2013. године, моментом заснивања радног односа тужиле код другог послодавца, прекинута узрочно – последична веза између незаконите радње туженог и штете коју тужилца трпи. Наиме, чињеница заснивања радног односа код другог послодавца од значаја је једино на умањење висине накнаде штете коју тужилца за остварене приходе код другог послодавца, што је у конкретном случају и урађено, Такође, нема доприноса тужиле настанку, односи висини штете због непријављивања Националној служби за запошљавање. Ово стога што нема места примени диспозицији за одредбе члана 190. Закона о облигационим односима о евентуално подељеној одговорности за штету будући да Закон о раду представља *lex specialis* у односу на Закон о облигационим односима, а Закон о раду у својим одредбама које регулишу право запосленог поводом незаконитог отказа не садржи упућујућу норму о сходној примени Закона о облигационим односима, односно његових правила о деликтној одговорности.

Истовремено, из изнетих разлога, правилно је другостепени суд преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев тужиле за исплату изгубљене зараде за период након правноснажности пресуде о поништају решења о отказу уговора о раду.

Неосновано се ревизијом тужиле указује да је 14.09.2016. године, у законском року од 30 дана, поднела предлог за извршење правноснажне пресуде о поништају отказа уговора о раду. Ово стога што је тај предлог правноснажно одбачен као неуредан, па тужилца у извршном поступку није исходовала враћање на рад.

Правилна је и одлука којом је обавезан тужени да тужилци у делу у коме је усвојен тужбени захтев на досуђене износе изгубљене зараде плати доприносе за социјално осигурање, јер је донета правилном применом одредаба члана 4. Закона о доприносима за обавезано социјално осигурање („Службени гласник РС“, бр. 84/04 са изменама и допунама), као и одредбе члана 51. став 1. и 2. истог Закона.

Правилна је одлука о трошковима парничног поступка, јер је донета правилном применом одредаба члана 153. став 1., 154. и 163. став 1. Закона о парничном поступку.

Имајући у виду наведено, Врховни суд је на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић